

LAUSUNTO JA MUISTUTUS NIINIMÄEN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVAN EHDOTUKSESTA

Vastaanottaja: Hattulan kunta, elinvoimatoimiala

kirjaamo@hattula.fi (kuulutuksen mukainen osoite; postitse Hattulan kunta / Elinvoimatoimiala, Pappilanniementie 9, 13880 Hattula)

Asia: Lausunto ja muistutus Niinimäen tuulivoimaosayleiskaavan ehdotuksesta (kaavaselostus 3.2.2026, tark. 25.8.2026), nähtävillä 24.9.–23.10.2026. Sotkajärviyhdistys on kaavaselostuksen luvussa 7.2 lueteltu. Asiakirja on tarkoitettu käsiteltäväksi sekä lausuntona että alueidenkäyttölain (AKL) 65 §:n mukaisena muistutuksena.

Muistuttaja: Sotkajärviyhdistys ry

Yhteyshenkilö: Juhani Pekkala, puheenjohtaja, 0400-419560, juhani.pekkala@gmail.com

1 Vaatimukset

1. Niinimäen tuulivoimaosayleiskaavan ehdotus hylätään, eikä sitä esitetä kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi ja kaavan laatiminen lopetetaan.
2. Pyydämme, että kunta antaa meille perustellun kannanottonsa tähän muistutukseen (AKL 65 §). Kannanoton voi toimittaa edellä mainittuun sähköpostiosoitteeseen.

2 Muistuttajasta

Sotkajärviyhdistys ry on rekisteröity paikallinen yhdistys. Se edustaa Sotkajärven ja Pukaron rannoilla ja lähialueilla asuvia vakituisia asukkaita ja vapaa-ajan asukkaita. Yhdistyksen tarkoituksena on Sotkajärven ja sen ympäristön tilan seuraaminen, järven hoito ja kunnostus sekä alueen virkistys- ja luontoarvosta huolehtiminen. Kaava-alue ja sen vaikutusalue ovat yhdistyksen toimialueella.

Sotkajärviyhdistyksen jäsenistöön kuuluu alueen vakituisia asukkaita, vapaa-ajan asukkaita ja rantojen käyttäjiä. Yhdistys seuraa järven ja lähialueen tilaa pitkäjänteisesti. Sen näkökulmasta hankkeen vaikutukset eivät rajoitu yksittäisiin voimaloihin, vaan koskevat alueen hiljaisuutta, järvimaisemaa, virkistyskäyttöä, asumisviihtyisyyttä ja alueen pitkäaikaista vetovoimaa.

Yhdistys on ottanut kantaa hankkeeseen jo aiemmin. Kannanotto on hyväksytty hallituksessa 17.1.2024 ja vahvistettu vuosikokouksessa 15.6.2024. Kannanotossa esitetyt perusteet ovat edelleen voimassa.

3 Perusteet

Emme käy läpi yksittäisiä teknisiä yksityiskohtia. Katsomme, että kaavaehdotus ei täytä alueidenkäyttölain vaatimuksia ja että se on kunnan edun vastainen. Pääperusteet ovat:

- Yhteysviranomaisen mukaan hankkeen kielteiset vaikutukset ovat laajoja ja osin väistämättömiä, eikä myönteisiä vaikutuksia voida pitää merkittävänä. Ehdotus ei täytä yhteysviranomaisen perustellun päätelmän vaatimuksia (kohta 3.1).
- Kaava aiheuttaa lähialueen asukkaille kohtuutonta haittaa, eikä se sopeudu valtakunnallisesti arvokkaaseen maisemaan (kohdat 3.2 ja 3.3).
- Kaava sijoittuu luonnon ydinalueelle, ja sen haitat suojelluille lajeille ovat suuria (kohta 3.4).
- Kaava ei perustu riittäviin selvityksiin, eivätkä selostuksen lupaamat lieventämistoimet sido (kohta 3.5).
- Hanke on vaikutuksiltaan seudullisesti merkittävä, mutta voimassa olevassa maakuntakaavassa ei ole sille tuulivoima-aluetta (kohta 3.6).
- Kaava on kunnan ja kuntalaisten edun vastainen (kohta 3.7).

Yhdistyksen käsityksen mukaan jo useampi näistä perusteista muodostaa itsenäisen esteen kaavan hyväksymiselle. Yhdessä ne osoittavat, ettei puutteita voida korjata vähäisin muutoksin, koska ne johtuvat hankkeen sijainnista ja mittakaavasta.

Kaavaehdotuksen keskeinen ongelma on, että aineistossa tunnistetaan useita suuria kielteisiä vaikutuksia, mutta niitä ei ole kaavaratkaisussa poistettu, luotettavasti lievennetty eikä sitovilla kaavamääräyksillä hallittu. Sen sijaan ratkaisuja siirretään jatkosuunnitteluun, rakentamislupiin, mahdolliseen ympäristölupaan tai hanketoimijan myöhempään harkintaan. Yhdistyksen käsityksen mukaan näin merkittävää hanketta ei tule hyväksyä alueelle, jonka luonto-, maisema-, virkistys- ja asumisarvot ovat poikkeuksellisen herkäät.

3.1 Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä ei tue kaavan hyväksymistä, eikä ehdotus täytä sen vaatimuksia

Hämeen ELY-keskus antoi hankkeen YVA-menettelyssä perustellun päätelmän 17.6.2025 (HAMELY/483/2023, perusteltu päätelmä). Kaavaa laadittaessa perusteltu päätelmä on otettava

huomioon. Kaavaselostuksen mukaan niin on tehty (luku 2.2 ja liite 17). Luonnosvaiheen lausuntojen vastineissa todetaan kuitenkin, että päätelmä on huomioitu vain ”soveltuvilta osin” (liite 3). Päätelmän sisältö on kuitenkin kaavan hyväksymistä vastaan:

- **Kokonaisarvio:** ”Suunnitellulla tuulivoimahankkeella on monia merkittäviä kielteisiä ympäristövaikutuksia. -- Hanke on luonteeltaan sellainen, että huomattavilta ympäristövaikutuksilta on käytännössä mahdoton välttyä.” Merkittäviä kielteisiä vaikutuksia kohdistuu luontoon, maisemaan, kulttuuriympäristöön ja kulttuuriperintöön, yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön, välkeolosuhteisiin sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen. Hankkeella on joitain myönteisiä vaikutuksia, ”mutta näitä ei voida pitää merkittävänä” (s. 28).
- **Paikallisyhteisön vastustus:** ELY toteaa, että hankkeella on monia merkittäviä kielteisiä ympäristövaikutuksia ja että paikallisyhteisö vastustaa sitä vahvasti (s. 29).

Voimaloiden määrän vähentäminen yhdeksään ja korkeuden laskeminen 280 metriin eivät merkittävästi vähennä em. kielteisiä vaikutuksia.
- **Maakuntakaava:** ELY:n mukaan 12 voimalan vaihtoehto olisi maakuntakaavan vastainen ja vaikutus suuri kielteinen. Lisäksi ELY toteaa, että toisin kuin arviointiselostuksessa esitetään, ”ei voida olettaa, että hankealue tulee maakuntakaavaan, koska maakuntakaavan valmistelu on vasta alkuvaiheessa” (s. 33). Jo kaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossa ELY katsoi, ettei ole mahdollista esittää ”ns. ennakoivaa ratkaisua, joka edellyttää maakuntakaavan ohjausta” (liite 3, s. 6). Kaavaehdotuksessa voimalamäärää on vähennetty yhdeksään, ja maakuntakaavan mukaisuus perustellaan nyt tällä luvulla (liite 17, s. 8). Kuten kohdassa 3.6 osoitetaan, pelkkä voimalamäärä ei ratkaise asiaa, eivätkä päätelmässä todetut suuret vaikutukset ole vähennyksen myötä poistuneet.
- **Elinolot ja virkistys:** Vaikutus elinoloihin on suuri kielteinen molemmissa hankevaihtoehtoissa. Myös vaikutus virkistyskäyttöön ja sen kautta matkailuun ja muihin elinkeinoihin on suuri kielteinen. ELY:n mukaan YVA-selostuksen arvio myönteisistä elinkeinovaikutuksista ”saattaa olla liian positiivinen” (s. 36).
- **Melu ja äänimaisema:** ELY katsoo, että alueen herkkyyks voisi olla perusteltua arvioida suureksi. Silloin meluvaikutus kasvaisi kohtalaisesta suureksi kielteiseksi. Syynä on se, että vaikutusalueella on paljon lomakiinteistöjä, joiden käyttötarkoitukseen liittyy keskeisesti häiriötön äänimaisema (s. 34–35).
- **Linnusto:** Vaikutukset ovat lievennystoimet huomioidenkin suuria kielteisiä. Kaakkuriin kohdistuva vaikutus on suuri kielteinen. Myös vaikutus kurkeen on suuri kielteinen, koska päämuutto kulkee alueen kautta. Selvitys ei kohdistunut kurjen päämuuttopäiviin (s. 30–31).

- **Kulttuuriympäristö ja maankäyttö:** ELY pitää ”huomattavana puutteena” sitä, ettei hanke- ja lähialueen arvokohteita ole tunnistettu. Tämä on johtanut alueen herkkyyden aliarviointiin. Lisäksi ELY:n mukaan lähialueen asutus ja yleiskaavoissa osoitetut rakennuspaikat olisi tullut ottaa paremmin huomioon (s. 32–33). Tällaisia ovat esimerkiksi Hattulan eteläosien rantaosayleiskaavan rakennuspaikat.

Ehdotus ei täytä päätelmän kaavoitukselle asettamia vaatimuksia. Kaavaselostuksen liitteessä 17 on esitetty, miten päätelmä on otettu huomioon. Liitteen perusteella keskeiset vaatimukset on joko ohitettu tai siirretty myöhempisiin lupavaiheisiin, joissa niistä ei enää päätetä kaavan tavoin julkisesti. Esimerkkejä:

1. **Seurantasuunnitelma.** ELY:n mukaan ”hankkeen ympäristövaikutusten tarkempi seurantasuunnitelma on laadittava kaavoituksen yhteydessä” (s. 42). Liitteessä 17 todetaan suoraan: ”ei erillistä seurantasuunnitelmaa ole laadittu”. Perusteluksi esitetään, ettei laki sitä edellytä. Kaavaselostuksen luvussa 14 on vain suosituksia, ja asukaskyselyn tarpeellisuudesta ”päätetään myöhemmin”.
2. **Melumittaukset.** ELY:n mukaan mallinnuksen oikeellisuus on tuotannon käynnistyttyä varmistettava melumittauksin (s. 35). Liitteessä 17 vaatimukseen ei vastata. Kaavaselostuksessa todetaan päinvastoin: ”Melua ei siis esitetä tarkkailtavan mittauksilla” (luku 14).
3. **Voimaloiden koko ja maisema.** ELY:n mukaan kaavoituksen yhteydessä on syytä selvittää tarkemmin, voidaanko suuria maisemavaikutuksia vähentää voimaloiden sijoittelulla tai kokoon liittyvillä rajoituksilla (s. 32). Liitteessä 17 tätä ei käsitellä lainkaan. Kokonaiskorkeus on 280 m, eikä maisemavaikutus lähijärviltä tarkasteltuna selostuksen mukaan juuri lievene.
4. **Melumallinnus.** ELY huomauttaa, että mallinnus on tehty 7,2 MW:n voimaloilla, vaikka hankkeen suurin voimalateho on 10 MW (s. 35). Kaavaehdotuksen meluarvio perustuu edelleen 7,2 MW:n voimalaan (luku 11.8, kuva 19). Ratkaisuksi on lisätty kaavamääräys, jonka mukaan meluselvitys laaditaan uudelleen, jos toteutettava voimala poikkeaa selvityksestä. Kaava hyväksyttäisiin siis ilman tietoa siitä, millaista melua sen sallimat voimalat todellisuudessa aiheuttavat.
5. **Talousvesikaivot.** Kaivokartoitusta ei ole tehty, vaikka ELY edellytti sitä jo arviointiohjelmavaiheessa (s. 39–40). Liitteen 17 mukaan kartoitus ”tarkentuu jatkosuunnittelussa”.
6. **Ympäristölupa.** ELY:n mukaan hanke tulisi lähtökohtaisesti suunnitella niin, ettei ympäristölupaa tarvita (s. 42). Kaavassa on sen sijaan varauduttu siihen, että melu- ja välkehaittoja rajoitetaan jälkikäteen ympäristöluvalla (luku 5.10 ja liite 16). Haittoja ei siis ole ratkaistu kaavassa.

Johtopäätös: Perusteltu päätelmä vahvistaa, että hankkeen kielteiset vaikutukset ovat laajoja ja osin väistämättömiä ja että sen myönteiset vaikutukset eivät ole merkittäviä. Kaavaehdotus ei ole korjannut

päätelmässä todettuja puutteita. Kun päätelmä otetaan asianmukaisesti huomioon, kaavaa ei voi hyväksyä.

3.2 Kaava aiheuttaa kohtuutonta haittaa ja on ristiriidassa yleiskaavan sisältövaatimusten kanssa (AKL 39 §)

- Kaavaselostuksen mukaan YVA:ssa hankkeen kielteiset vaikutukset elinoloihin ja sosiaaliset vaikutukset on arvioitu **normaalitoiminnan aikana suuriksi** (luku 11.6 ja taulukko 3). Selostuksen mukaan hankkeella on ”suuri vastustus”, ja vaikutusalueen herkkyyks on suuri. Luonnosvaiheessa annettiin 191 mielipidettä.
- Hankealue sijaitsee Hämeen liiton selvityksessä tunnistetulla **hiljaisella alueella**, jonka äänimaailma muuttuu pysyvästi (luku 11.8). Hattulan kunta on itse ohjannut alueen käyttöä hiljaisuutta ja luontoa arvostavaan loma- ja pysyvään asumiseen Hattulan eteläosien rantaosayleiskaavalla. Rantaosayleiskaavan rakennuspaikat ovat 1–2 kilometrin päässä kaava-alueesta (luku 5.3).
- Varjovälkkeen kahdeksan tunnin vuotuinen suositusarvo ylittyy edelleen kahdeksan asunnon kohdalla (luku 11.9). Välkkeen rajoittaminen jää kaavamääräyksessä ”tarvittaessa” tehtävän teknisen varustuksen varaan.
- Selostuksen luvussa 12.1 väitetään kuitenkin, että voimalat ”eivät merkittävästi heikennä alueen virkistyskäyttömahdollisuuksia” ja ettei kaava aiheuta ”lähialueiden maanomistajille kohtuutonta haittaa”. Väitteet ovat **ristiriidassa selostuksen omien vaikutusarvioiden kanssa**. Sisältövaatimusten täyttymistä ei ole osoitettu, ainoastaan todettu.
- Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan on huolehdittava valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen turvaamisesta ja ekologisten yhteyksien säilymisestä. Selostuksessa tavoitteisiin vastataan toteamalla, että tuulivoimahanke ”muuttaa maisemaa, vaikka vaikutuksia on pyritty lieventämään mahdollisin keinoin” (luku 12.3). Tämä ei osoita, että tavoitteet toteutuvat. Selostuksessa vaikutus valtakunnallisesti arvokkaaseen Hämeen Härkätien maisema-alueeseen on arvioitu suureksi kielteiseksi, eikä ehdotusvaiheen toimien esitetä muuttavan arviota (luku 11.2, taulukko 7). Lisäksi suunnittelualue sijoittuu selostuksen mukaan laadullisesti edustaville luonnon ydinalueille, ja sen ympäristössä on merkittäviä ekologisia yhteyksiä (luku 11.4).

Kaavaselostuksen vaikutusarviot ja kaavan hyväksyttävyyttä koskevat johtopäätökset eivät ole keskenään johdonmukaisia. Kun vaikutukset elinoloihin, maisemaan, virkistykseen ja tiettyihin

luontoarvoihin arvioidaan suuriksi kielteisiksi, ei pelkkä toteamus haittojen hallittavuudesta riitä osoittamaan yleiskaavan sisältövaatimusten täyttymistä.

3.3 Kaava ei täytä tuulivoimayleiskaavan erityisiä sisältövaatimuksia (AKL 77 b §)

AKL 77 b § edellyttää, että tuulivoimarakentaminen **sopeutuu maisemaan ja ympäristöön** ja että **sähkönsiirto on mahdollista järjestää**. Kumpikaan edellytys ei täyty.

- **Maisema:** Kaavaselostuksen mukaan vaikutus Renkajärven ja Takajärven ympäristöön ”säilyy suurena” myös ehdotusvaiheen lieventämistoimien jälkeen (luku 11.2, taulukko 6). Selostuksessa todetaan lisäksi: ”Maisemavaikutukset eivät lievene juurikaan lähialueen järviltä, kuten Renkajärveltä ja Takajärveltä, tarkasteltaessa” (luku 11, taulukko 3, s. 81). Vaikutus Hämeen Härkätien valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen (VAM040030) ja maakunnallisesti arvokkaisiin Härkätien kulttuurimaisemiin on arvioitu **suureksi kielteiseksi**, eikä ehdotusvaiheen toimien esitetä muuttavan arviota (taulukko 7). Kouvalan maamiesseurantaloon ja Alajoen kasvitarhaan kohdistuu selostuksen mukaan ”suuria ja kielteisiä maisemavaikutuksia” (luku 11.2). Hanke, jonka suuri kielteinen maisemavaikutus jää pysyväksi, ei sopeudu maisemaan.
- **Sähkönsiirto:** Sähkönsiirtotapa muutettiin kokonaan vasta sen jälkeen, kun lautakunta palautti ehdotuksen 3.2.2026 valmisteluun. Maakaapelireitti on osoitettu vain ohjeellisena ja osin kaava-alueen ulkopuolelle. Liittymispiste on Hämeenlinnan Kilttiin **suunniteltu** uusi sähköasema, jota ei vielä ole olemassa (luvut 8.4 ja 9.3). Reitin luonto- ja arkeologiset selvitykset tehtiin kiireellä keväällä ja kesällä 2026. Kaavasta ei voi luotettavasti todeta, että sähkönsiirto on toteutettavissa.

3.4 Kaava sijoittuu luonnon ydinalueelle ja aiheuttaa suuria haittoja suojelluille lajeille

- Suunnittelualue sijoittuu Kanta-Hämeen ekologisten verkostojen selvityksessä (Hämeen liitto 2016) tunnistetulle **Vuohiniemen edustavalle luonnon ydinalueelle** (luku 4.2). Vaihemaakuntakaavan luonnoksessa alueen ympäristöön on osoitettu ekologisen verkoston ydinalue. Niinimäki on selvityksen noin 130 ydinalueen joukossa yksi 22 laadullisesti edustavimmasta, ja rakentaminen katkaisisi ydinalueita yhdistäviä yhteyksiä (Kanta-Hämeen ekologisten verkostojen selvitys, 2016).
- **Kaakkuri** (lintudirektiivin liitteen I laji): vaikutus arvioidaan lieventämistoimienkin jälkeen **suureksi kielteiseksi**. Selostuksen mukaan kaakkuri lentää hankealueen yli, törmäysvaikutuksia ei pystytäkään oleellisesti lieventämään, eikä korvaavaa elinympäristöä juuri ole (luku 11.4). Rengon kaakkurilampien FINIBA-alueeseen kohdistuvat yhteisvaikutukset ovat myös suuria kielteisiä.

- **Kurkeen** kohdistuva vaikutus on arvioitu suureksi kielteiseksi, koska kurjen päämuutto kulkee alueen kautta. ELY-keskus huomauttaa lisäksi, ettei muuttolintuselvitys kohdistunut kurjen päämuuttopäiviin (perusteltu päätelmä, s. 30–31). Näin merkittävää epävarmuutta ei pidä siirtää rakentamisen jälkeiseen seurantaan, sillä mahdollisia vahinkoja ei voida myöhemmin palauttaa ennalleen.
- **Susi** (luontodirektiivin liitteen IV laji): alueella on Rengon reviiri, joka on 92 prosentin todennäköisyydellä perhelauma (luku 4.2). Kaava-alue kattaa noin prosentin reviiristä, mutta yhteisvaikutukset suunnitellun Isosaaren hankkeen kanssa on arvioitu suuriksi kielteisiksi (taulukko 3).
- **Kirjopapurikko** (luontodirektiivin liitteen IV laji): alueelta on todettu kaksi luonnonsuojelulain suojaamaa lisääntymis- ja levähdyspaikkaa. Niistä toinen on vain noin 50 metrin päässä voimalan 2 rakentamisalueesta (luku 4.2). Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen on kielletty.
- Kaava-alue rajautuu **Hanhisuo–Saunasuo–Alajoki Natura 2000 -alueeseen** (FI0303013) ja soidensuojeluohjelma-alueeseen, joka alkaa suunnittelualueen rajalta. Kahden kilometrin säteellä on kaksi muuta Natura-aluetta (luku 4.2).

Kaava ei ole ”lievennettävissä” hyväksyttäväksi. Suurimmat haitat johtuvat sijainnista keskellä luonnon ydinaluetta ja herkkien lajien elinympäristöä. Kaakkurin osalta selostus toteaa itse, ettei törmäysvaikutuksia pystytä voimalasijoittelun muutoksilla oleellisesti lieventämään (luku 11.4).

3.5 Kaava ei perustu riittäviin selvityksiin (AKL 9 §)

Vaikka kaikkia seuraavia vaikutuksia ei ratkaista yksin kaavassa tai täsmällisellä euromääräisellä laskelmalla, ne ovat päätöksenteon kannalta olennaisia eikä niitä ole aineistossa tasapainoisesti arvioitu.

Kaavaa ei voi hyväksyä, koska vaikutuksia ei ole selvitetty lain edellyttämällä tavalla muun muassa seuraavilta osin:

1. **Kiinteistöjen arvo.** Aihe oli luonnosvaiheen palautteen pääteemoja (luku 8.4), mutta kaavaselostuksessa ei ole siitä vaikutusarviota.
2. **Vaikutukset kunnan talouteen.** Kiinteistöveroohyöty esitetään hankkeen keskeisenä perusteena, mutta ilman ainuttakaan euromääräistä arviota. Arviota ei ole päivitetty, vaikka voimalamäärä on vähentynyt 25 prosenttia. Asukkaiden, loma-asumisen ja matkailun vähenemisen vaikutuksia kunnan talouteen ei ole arvioitu.

3. **Turvallisuusriskit.** Luku 11.12 on käytännössä sama kuin luonnosvaiheessa, vaikka voimaloiden määrä, sijainnit ja mitat ovat muuttuneet.
4. **Yhteisvaikutukset.** Selostuksessa todetaan, ettei Isosaaren hanketta edistetä aktiivisesti, mutta yhteisvaikutusarvio on jätetty ennalleen. Todellisista yhteisvaikutuksista ei siten saa selvää kuvaa.
5. **Puolustusvoimien lausunto.** Voimaloiden 1 ja 5 sijainteja on muutettu lausunnon jälkeen, ja voimalaa 5 on siirretty 160 metriä. Selostuksen mukaan Pääesikunnalta on haettava uusi lausunto, jos sijoittelu poikkeaa yli 100 metriä lausunnon perusteena olleista tiedoista. Lisäksi hankkeella on oltava ajantasainen, myönteinen lausunto jo ennen kaavan hyväksymistä (luku 5.10). Puolustusvoimille paikat on kuitenkin vain välitetty tiedoksi, eikä uutta lausuntoa ole esitetty. Samalla on poistettu yleismääräys, joka edellytti Puolustusvoimien hyväksyntää ennen rakennuslupan myöntämistä (luku 8.4).
6. **Viranomaislausuntojen ja ehdotuksen erot.** Lautakunta palautti ehdotuksen 3.2.2026 valmisteluun muun muassa siksi, että erot viranomaislausuntojen ja ehdotuksen välillä piti tuoda selkeämmin esiin (luku 8.4). Suurimmat erot ovat edelleen olemassa. Ne on vain dokumentoitu, ei ratkaistu. ELY-keskuksen perustellun päätelmän vaatimukset on jätetty osin täyttämättä (ks. kohta 3.1).
7. **Maakunnalliset tavoitteet.** Kanta-Hämeen maakuntaohjelma mainitaan selostuksessa vain yhdellä lauseella. Hämeen järviylänköä ei käsitellä lainkaan, vaikka alueen luonto-, virkistys- ja matkailuarvot ovat olennaisia.

Selostuksen lupaukset eivät sido. Oikeudellisesti sitovia ovat vain kaavakartta ja kaavamääräykset. Ehdotuksen kaavamääräyksissä ei ole velvoitteita vaikutusten seurannasta, melumittauksista, linnuston tai lepakoiden suojaamiseksi tehtävistä käyttörajoituksista, biodiversiteettisuunnitelman (liite 18) toteuttamisesta tai purkuvakuudesta. Selostuksen luvussa 13 mainitaan purkamisen ”erillinen vakuus”, mutta kaavamääräyksissä siitä ei määrätä. Linnuston suojaamiseksi määrätään vain, että viiden voimalan tornin alaosa maalataan tummaksi. Selostuksessa ja liitteissä esitetyt lieventämistoimet ovat siis kuvauksia ja suosituksia, joita kaava ei velvoita toteuttamaan. Kaavan hyväksyminen merkitsisi hyväksyntää haitoille, joiden hallinta jää hanketoimijan harkinnan ja myöhempien lupien varaan.

3.6 Hanke on vaikutuksiltaan seudullisesti merkittävä, mutta maakuntakaavassa ei ole sille tuulivoima-aluetta (AKL 32 § ja 39 §)

- **Ratkaisevaa ovat vaikutukset, eivät pelkkä voimalamäärä.** Voimassa olevassa Kanta-Hämeen maakuntakaavassa 2040 suunnittelualueelle ei ole osoitettu tuulivoimaloiden aluetta (kaavaselostus, luku 5.2). Kymmenen voimalan raja ei ole maakuntakaavan määräys. Se esitetään

vain maakuntakaavan selostuksessa, ja samassa yhteydessä puhutaan ”vaikutuksiltaan maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävästä” tuulivoima-alueesta (Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040, selostuksen luku 7.8.4, s. 95; lainattu kaavaselostuksen s. 35).

Ympäristöministeriön ohjeen mukaan tuulivoima-alueiden osoittamista maakuntakaavoissa edellytetään ”olosuhteiden erilaisuus huomioon ottaen pääsääntöisesti vähintään 8–10 tuulivoimalan kokonaisuuksilta”, ja maakunnan liitto voi ”alueen olosuhteista riippuen määrittää seudullisesti merkittävän tuulivoima-alueen koon pienemmäksi tai suuremmaksi”

(Tuulivoimarakentamisen suunnittelu, Ympäristöhallinnon ohjeita 5/2016, s. 23–24). Ohjeen mukaan vaikutusten merkittävyyteen vaikuttavat ”hankkeen koon lisäksi sijaintialue, sen ympäristöarvot sekä muu alueiden käyttö” (s. 67). Yhdeksän voimalaa on ohjeen 8–10 voimalan haarukan sisällä. Hallinto-oikeus on todennut, ettei maakuntakaavan selostuksessa esitetyllä kokorajalla ole ”välitöntä oikeudellista sitovuutta” (Pohjois-Suomen HaO 27.5.2022). Ratkaisu osoittaa, ettei selostuksessa esitetty lukumääräraja yksin ratkaise hankkeen seudullista merkittävyyttä. Tämän vuoksi myöskään alle 10 voimalan hanketta ei voida pitää automaattisesti ei-seudullisena pelkän voimalamäärän perusteella.

- **Kaava ei enää sisällä yhdeksän voimalan rajaa, jonka Hämeen liitto edellytti.** Myönnämme, että perustellussa päätelmässä on käytetty 10 voimalan rajaa (s. 29) ja todettu, että maakuntakaavamääräykset mahdollistavat enintään yhdeksän voimalaa ilman tv-merkintää (s. 32). Kaavaluonnoksessa oli yleismääräys, jonka mukaan alueelle saa rakentaa enintään yhdeksän voimalaa, jos voimassa olevassa maakuntakaavassa ei ole tv-merkintää. Hämeen liitto edellytti, että kunta noudattaa tätä määräystä ”jatkosuunnittelussa ja lupaprosesseissa” (liite 3, s. 17). Kaavaehdotuksesta määräys on kuitenkin poistettu ”tarpeettomana” (liite 3, s. 6 ja 17; kaavaselostus luku 8.4). Ehdotuksen kaavamääräyksissä ei siten ole voimalamäärän ylärajaa, vaan määrä perustuu ainoastaan kaavakartan yhdeksään tv-1-alueeseen. Liitteen 17 johtopäätös ”näin ollen hanke on maakuntakaavan mukainen” nojaa siis rajaan, jota kaava ei itse enää sisällä.
- **Hankkeen vaikutukset ovat seudullisia.** Voimaloiden kokonaiskorkeus on 280 metriä. Selostuksessa vaikutus valtakunnallisesti arvokkaaseen Hämeen Härkätien maisema-alueeseen on arvioitu suureksi kielteiseksi, eikä ehdotusvaiheen toimien esitetä muuttavan arviota (taulukko 7). Renkajärven ja Takajärven ympäristöstä todetaan, että vaikutus ”säilyy suurena” (taulukko 6). Vaikutukset ulottuvat Hämeenlinnan puolelle (Hämeenlinnan kaupungin lausunto, liite 3, s. 3). Hämeen liitto piti 12 voimalan kokonaisuutta seudullisesti merkittävänä. Liiton mukaan hanketta voidaan pitää Kanta-Hämeen kannalta merkittävänä, koska se toteutuessaan lisäisi maakunnan nykyistä uusiutuvan energian tuotantoa huomattavasti, ”mahdollisesti jopa kaksinkertaistaen sen” (liite 3, s. 17). ELY-keskuksen mukaan 12 voimalan vaihtoehto aiheuttaa vain ”jonkin verran suurempia kielteisiä vaikutuksia” kuin yhdeksän voimalan vaihtoehto (perusteltu päätelmä, s. 29).

Hanke on supistettu juuri selostuksen rajan alle, mutta keskeiset vaikutukset maisemaan, elinoloihin ja kaakkuriin ovat säilyneet suurina.

- **Maakunnan liiton ajantasainen kanta: jo kahdeksan voimalaa on maakunnallisesti merkittävä.** Vaihemaakuntakaavan luonnoksessa maakunnallisesti merkittäväksi tuulivoima-alueeksi katsotaan ”vähintään kahdeksan voimalan kokonaisuudet”, ja raja on kirjattu tv-merkinnän selitykseen (vaihemaakuntakaavan luonnoksen selostus, luku 6.4.2, s. 66–68; myös kaavaselostus s. 37). Hämeen liitto on siis käyttänyt ohjeen mukaista mahdollisuutta määrittää kokoraja maakunnanolosuhteisiin. Tällä maakunnan liiton omalla mittapuulla yhdeksän voimalan Niinimäki on maakunnallisesti merkittävä tuulivoima-alue, joka kuuluu ratkaistavaksi maakuntakaavassa. Ympäristöministeriön ohjeen mukaan seudullisesti tai maakunnallisesti merkittävät alueidenkäyttökysymykset ”tulee lähtökohtaisesti tutkia ja ratkaista maakuntakaavassa” (ohje 5/2016, s. 25).
- **Vaihemaakuntakaavan Niinimäki-merkintä ei ole itsenäinen maakunnallinen ratkaisu.** Luonnoksessa Niinimäki on merkitty muiden alueiden lisäksi: ”Näiden lisäksi maakuntakaavaluonnokseen on merkitty Hattulan Niinimäen alue, jolla tuulivoima-alueen yleiskaavoitus on käynnissä.” Alueen rajausta perustuu osayleiskaavan luonnokseen” (vaihemaakuntakaavan luonnoksen selostus, luku 6.4.2, s. 67–68). Lupa- ja valvontaviraston mukaan maakuntakaavan selostuksessa ”ei ole arvioitu tuulivoimatuotantoalueen vaikutuksia ja alueidenkäyttöisiä edellytyksiä” (luonnosvaiheen vastineet, s. 68–69). Hattulan kunta totesi omassa lausunnossaan, ettei se ole käsitellyt Niinimäen tuulivoimakaavaa koskevia päätöksiä ”lukuun ottamatta yksityisen toimijan kaavoitustyön vireille laittoa” (vastineet, s. 37). Maakuntakaavan tehtävä on ohjata kuntien kaavoitusta (AKL 32 §). Jos maakuntakaava vain toistaa kunnassa vireillä olevan luonnoksen, sitä ei voi käyttää kuntakaavan perusteena.
- **Vaihemaakuntakaava ei ole voimassa.** Kaavaselostus toteaa itse: ”Vaihemaakuntakaava ei ole lainvoimainen” (s. 38). Hämeen liiton alustavan aikataulun mukaan kaavaehdotus olisi nähtävillä loppuvuodesta 2026 ja maakuntavaltuusto hyväksyisi kaavan vuonna 2027, ja päätöksestä voi valittaa (Hämeen liitto). Valmisteilla olevalla kaavalla ei ole oikeusvaikutuksia. Kuten edellä todettiin, ELY ei ole pitänyt mahdollisena ennakoivaa ratkaisua, joka edellyttää maakuntakaavan ohjausta (liite 3, s. 6).

Johtopäätös: Maakunnan liitto pitää jo kahdeksan voimalan kokonaisuutta maakunnallisesti merkittävänä, ja Niinimäen asema on ratkaisematta vireillä olevassa vaihemaakuntakaavassa. Siksi kunnan ei pidä ratkaista asiaa etukäteen osayleiskaavalla. Kaavan hyväksyminen nyt olisi ennen aikaista ja ohittaisi maakuntakaavoituksen itsenäisen harkinnan

3.7 Kaava on Hattulan kunnan ja kuntalaisten edun vastainen

Kunnalla ei ole velvollisuutta kaavoittaa tuulivoimaa. Kaavoitus on aloitettu hankekehittäjän aloitteesta. Valtuusto voi hylätä kaavan harkintansa perusteella. Kaava-aineiston ja yhdistyksen arvion mukaan hankkeesta aiheutuu kunnalle ja kuntalaisille muun muassa seuraavat haitat ja riskit:

- pysyviä suuria maisema- ja elinolovaikutuksia
- hiljaisen alueen menetys
- virkistyskäytön heikkeneminen
- kielteisiä vaikutuksia matkailuun ja luontopalveluihin
- antenni-tv:n ja viranomaistiedotteiden häiriöriski
- riski siitä, ettei purkamisen vakuus riitä 25–50 vuoden elinkaaren lopussa, koska vakuuden määrästä ei määrätä kaavassa
- pitkäaikaisen erimielisyyden ja luottamuspuolan riski kuntalaisten välillä.

Hyötyjä ei sen sijaan ole esitetty euroina. ELY-keskuksen mukaan hankkeen myönteisiä vaikutuksia ”ei voida pitää merkittävänä” (perusteltu päätelmä s. 28). Hyötyjen ja haittojen epäsuhta on ilmeinen.

4 Lopuksi

Kaavaehdotuksen ongelmat eivät rajoitu yksittäisiin teknisiin tarkistuksiin. Kaava-aineisto ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä osoittavat, että hankkeella on laajoja, osin pysyviä ja useilla vaikutusalueilla suuriksi arvioituja kielteisiä vaikutuksia. Kaavaehdotus ei osoita, että nämä vaikutukset olisi voitu hyväksyttävästi ehkäistä, lieventää tai sitovilla määräyksillä hallita.

Puutteet liittyvät ennen kaikkea hankkeen sijaintiin Etelä-Hattulan luonnon ydinalueella, hiljaisella alueella sekä valtakunnallisesti arvokkaan maiseman vaikutuspiirissä. Lisäksi hankkeen seudullinen merkittävyys ja suhde keskeneräiseen vaihemaakuntakaavaan ovat ratkaisematta. FCG:n tuulivoimaselvityksessä on todettu, että alue sopii huonosti tuulivoimalle. Se sai pisteytyksessä vain 2/9.

On kaikki perusteet vaatia, että **kaavaehdotus hylätään ja kaavan laatiminen lopetetaan.**

Hämeenlinnassa 12.10.2026

Sotkajärviyhdistys ry

Juhani Pekkala, puheenjohtaja

Liite: Sotkajärviyhdistys ry:n kannanotto 17.1.2024 (vahvistettu vuosikokouksessa 15.6.2024)

5 Käytetyt lähteet

Verkkolähteet tarkistettu 12.10.2026. Asiakirjan sisäiset sivu-, luku-, taulukko- ja liiteviittaukset viittaavat alla mainittuihin aineistoihin.

- Hattulan kunta. Niinimäen tuulivoimaosayleiskaavan ehdotus: kaavaselostus 3.2.2026, tarkistettu 25.8.2026, kaavakartta ja kaavamääräykset sekä kaavaehdotuksen liiteaineisto. [Verkkoaineisto](#)
- Hattulan kunta. Niinimäen tuulivoimaosayleiskaava, luonnosvaiheen lausunnot ja mielipiteet sekä kaavanlaatijan vastineet (liite 3). [Verkkoaineisto](#)
- Hattulan kunta. Niinimäen tuulivoimaosayleiskaava, yhteysviranomaisen perustellun päätelmän huomioon ottaminen kaavoituksessa (liite 17). [Verkkoaineisto](#)
- Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Niinimäen tuulivoimahanke, yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä 17.6.2025, HAMELY/483/2023. [Verkkoaineisto](#)
- Hämeen liitto. Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040: kaavaselostus, erityisesti luku 7.8.4. [Verkkoaineisto](#)
- Hämeen liitto. Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040, 1. vaihemaakuntakaava: luonnoksen kaavaselostus, erityisesti luku 6.4.2. [Verkkoaineisto](#)
- Hämeen liitto. Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040, 1. vaihemaakuntakaava: luonnosvaiheen vastineet, kunnat, maakuntien liitot, muut viranomaiset ja yleishyödylliset yhtiöt. [Verkkoaineisto](#)
- Hämeen liitto. Valmistelussa: Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040, 1. vaihemaakuntakaava. [Verkkoaineisto](#)
- Hämeen liitto. Kanta-Hämeen ekologinen verkosto -selvitys (2016). [Verkkoaineisto](#)
- FCG Finnish Consulting Group Oy / Hämeen liitto. Kanta-Hämeen maakunnallinen tuulivoiman potentiaalin kartoitus (2022; julkaistu Hämeen tuulivoimaselvityksenä). [Verkkoaineisto](#)
- Ympäristöministeriö. Tuulivoimarakentamisen suunnittelu. Ympäristöhallinnon ohjeita 5/2016. [Verkkoaineisto](#)
- Pohjois-Suomen hallinto-oikeus. Päätös 27.5.2022, 22/0024/1. [Verkkoaineisto](#)
- Finlex. Alueidenkäyttölaki 132/1999, erityisesti 9, 32, 39, 65 ja 77 b §. [Verkkoaineisto](#)
- Sotkajärviyhdistys ry. Kannanotto Niinimäen tuulivoimahankkeeseen 17.1.2024, vahvistettu vuosikokouksessa 15.6.2024. Muistutuksen liite.